

РЕШЕНИЕ

№ 3620

гр. София, 31.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 61 състав,
в публично заседание на 12.05.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Маргарита Немска

при участието на секретаря Илияна Янева, като разгледа дело номер **11277** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 118 ал.1 от Кодекса за социално осигуряване, вр. чл. 145 и сл. от АПК.

Образувано е по жалба на Р. К. Я. ЕГН [ЕГН] с постоянен адрес – [населено място], [улица], ет.3, ап.7 срещу Решение № 1040-21-1059/14.10.2021г., на Директора на ТП на НОИ С. –град, с което е оставена без уважение жалба вх.№ 1012-21-1447 от 24.09.2021г. на Р. К. Я. и е потвърдено Разпореждане № РВ-3-21-00900690 от 31.03.2021г. на длъжностно лице по реда на чл.114 ал.3 от КСО за възстановяване на добросъвестно получено парично обезщетение за бременност и раждане за периода от 16.11.2017г. до 17.08.2018г. в размер на 1975,92 лева

В жалбата е посочено, че решението, както и потвърденото с него разпореждане са незаконосъобразни. Излагат се аргументи, че за извършените от административния орган преизчисления на размера на дължимото обезщетение за бременност и раждане няма нарочен акт и същото е извършено в противоречие с нормата на чл.54м от КСО. Незаконосъобразно е извършено прихващане на част от сумата, като за същото няма издадено разпореждане.

В съдебно заседание жалбоподателят се явява лично, поддържа жалбата и моли оспореното решение да бъде отменено и да бъде осъден НОИ да й възстанови неправомерно удържаните суми по болнични листове. Не претендира разноски. Представя писмени бележки.

Ответникът – директорът на ТП на НОИ С.-град – в съдебно заседание не се явява, представлява се от юрк. М., която оспорва жалбата и моли същата да бъде

отхвърлена като неоснователна. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Съдът, след като се запозна с представените по делото доказателства и взе предвид становищата на страните, приема за установено от фактическа страна следното

От осигурителя [фирма] с ЕИК[ЕИК] за жалбоподателя Р. К. Я. ЕГН [ЕГН] в ТП на НОИ — С. град е представено с вх. №Р14-21-000-00-[ЕГН]/23.11.2017г., удостоверение приложение № 10 (към чл. 9. ал. 1 от НПОПДОО) по заявление-декларация за изплащане на парично обезщетение при бременност и раждане на основание чл. 50 ал. 1 от КСО за остатъка до 410 дни за периода от 16.11.2017г. до 17.08.2018г.

По реда на Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване на Р. К. Я. е изплатено парично обезщетение на основание чл.50 ал.1 от КСО 100% в размер на 11 375,11 лева.

От осигурителя „Е. I.’ ЕАД, ЕИК[ЕИК] за жалбоподателя Р. К. Я. е подадено с вх.№ Р14-21-000-00- [ЕГН]/08.12.2017 г. удостоверение приложение № 10 (към чл. 9. ал. 1 от НПОПДОО) по заявление-декларация за изплащане на парично обезщетение при бременност и раждане на основание чл. 50а от КСО за остатъка до 410 дни за периода от 16.11.2017г. до 17.08.2018г

При извършена проверка в регистър на осигурените лица е установено, че за жалбоподателя Я. са подадени данни по реда на чл.5, ал.4 от КСО от осигурител [фирма] с код за вид осигурен „01“ както следва:

-м.11.2017 г.-11 отработени дни и 11 дни във временна неработоспособност –

-за периода от м.12.2017 г. до м.08.2018 г. вкл. с пълни отработени месеци. По реда на Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване на Р. К. Я. е изплатено парично обезщетение на основание чл. 50а от КСО в размер на 334.56 лв.

Съгласно чл. 48а от КСО осигурените лица за общо заболяване и майчинство имат право на парично обезщетение за бременност и раждане вместо трудово възнаграждение, ако имат 12 месеца осигурителен стаж като осигурени за този риск.

По реда на чл. 50 ал.1 от КСО осигурената за общо заболяване и майчинство майка има право на парично обезщетение при бременност и раждане за срок 410 дни, от които 45 дни преди раждането.

На Р. К. Я. е разрешен отпуск по реда на чл. 163 ал.1 от КТ от осигурител [фирма] със заповед №8/16.11.2017 г. считано от 16.11.2017г. до 17.08.2018 г. вкл.

Майката, която отговаря на условията по чл. 48а КСО получава парично обезщетение в размер 50 на сто от обезщетението по чл. 49КСО, когато след изтичането на периодите след раждането, които се разрешават с актове на здравните органи, не ползва отпуск за бременност и раждане или лицето, което ползва такъв отпуск, прекъсне неговото ползване /чл.50а от КСО/

Въз основа на така подадените данни по реда на чл.5 ал.4 от КСО за Р. Я. от осигурител [фирма] на 14.11.2018г. и на удостоверение приложение №10 /към чл.9 ал.1 от НПОПДОО/ за изплащане на парично обезщетение на основание чл.50а от КСО от [фирма], административният орган е преизчислил дължимите обезщетения , като дължимите сума са както следва :

- по реда чл. 50 ал. 1 от КСО-дължимото парично обезщетение е в размер на 5687.56 лв.

- по реда чл. 50а от КСО-дължимото парично обезщетение е в размер на 2843.80 лв.

Въз основа на тези констатации е направен извод, че на жалбоподателя е изплатено

недължимо парично обезщетение в размер на 3178.31лв. , а е следвало да се заплати общо дължимо парично обезщетение в размер на 8531,36 лева.

Данните налични в информационната система на НОИ са довели до основателния извод, че на Р. К. Я. неоснователно е изплатено парично обезщетение за бременност и раждане на основание чл. 50 ал. 1 от КСО за остатъка до 410 дни за периода от 16.11.2017г. до 17.08.2018г.

За погасяване на надплатеното обезщетение са удържани от изискуеми вземания на жалбоподателя от държавното обществено осигуряване, както следва:

-парично обезщетение на основание чл.53 от КСО за м. 10.2018 г.-380.00 лв.

-парично обезщетение по болничен лист №Е. за м.01.2020 г.-396.09лв.

-парично обезщетение по болничен лист №Е. за м.02.2020 г.-225.09 лв.

-парично обезщетение по болничен лист №Е. за м.02.2021г.-201.21 лв.

За извършеното преизчисляване, административният орган се е позовал на нормата на чл.54м ал.1 от КСО и въз основа на данните в информационната система на НОИ, като на основание чл.114 ал.2 т.2 от КСО е издал Разпореждане № РВ-3-21-00900690/31.03.2021г. Същото е връчено на жалбоподателя на 10.09.2021г. в ТП на НОИ –С. –град. Срещу разпореждането е депозирана жалба вх.№ 1012-21-1447/24.09.2021г. по описа на ТП-НОИ –С. –град. С Решение № 1040-21-1059/14.10.2021г. на Директора на ТП на НОИ-С. град е потвърдено оспореното разпореждане на ръководителя на контрола по разходите на ДОО.

В хода на съдебното производство е допусната до изслушване съдебно –счетоводна експертиза, приета от съда и заключението не е оспорено от страните. В заключението си, вещото лице е посочило конкретният размер на удържаните суми от болничните листове, които напълно съвпадат с посочените в разпореждането на Ръководителя на контрола по разходите на ДОО. Сумите са удържани на 30.03.2021г., т.е. преди жалбоподателя да бъде уведомен за издаденото разпореждане. Според вещото лице не са установени неправилно подадени данни за изплащане на парично обезщетение и или удостоверяване на осигурителен стаж и доход от осигурителя [фирма].

Съдът цени заключението, като обосновано изготвено въз основа на всички приети по делото писмени доказателства и го кредитира. Единственият извод, в заключението, който съдът не споделя е датата на извършване на преизчисляването, посочена от вещото лице – 10.10.2018г., въз основа на кои данни по делото, вещото лице е направило този извод не става ясно. Едновременно с това в разпореждането и оспореното решение е посочено, че на дата 14.11.2018г., осигурителят [фирма] подава данни за жалбоподателя по реда на чл.5 ал.4 от КСО, след което е направено преизчисление. В оспорения акт не е посочена датата на извършване на преизчислението, а от друга страна за същото става ясно едва с издаване на разпореждането от 31.03.2021г.

При така установената фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи:

Жалбата е подадена в преклузивния 14-дневен срок по чл. 118, ал. 1 от КСО, от лице, имащо правен интерес от оспорване, и срещу подлежащ на съдебен контрол акт, поради което е допустима.

Разгледана по същество жалбата е основателна.

Оспореното решение е издадено от компетентен орган по чл. 117, ал. 1 от КСО– директорът на ТП на НОИ-С. град. Потвърденото с решението на директора на ТП на НОИ С.-град разпореждане също е издадено от компетентен орган в съответствие с чл.114 ал.3 от КСО – „ръководител на контрола по разходите на ДОО“ и приетата

по делото Заповед № Ц1015-21-108/21.10.2020г на Директора на ТП на НОИ –С. град. Оспореното решение, както и потвърденото с него разпореждане отговаря на изискванията на чл. 117, ал. 5 от КСО, във връзка с чл. 59, ал. 2 от АПК, посочени са фактически и правни основания за издаването им. Същите са издадени при спазване на законоустановената форма

В хода на административното производство, обаче са допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила, които са довели и да материална незаконосъобразност на акта.

Съгласно чл. 50. ал.1 от КСО осигурената за общо заболяване и майчинство майка има право на парично обезщетение при бременност и раждане за срок 410 дни, от които 45 дни преди раждането.

По реда на чл.50а от КСО майката, която отговаря на условията по чл. 48а. получава парично обезщетение в размер 50 на сто от обезщетението по чл. 49, когато след изтичането на периодите след раждането, които се разрешават с актове на здравните органи, не ползва отпуск за бременност и раждане или лицето, което ползва такъв отпуск, прекъсне неговото ползване;

Съгласно чл.31. ал.4 от НПОПДОО паричните обезщетения на лица, които към деня на настъпване на съответния риск са осигурени за общо заболяване и майчинство и/или трудова злополука и професионална болест по повече от едно правоотношение/основание за осигуряване, се изплащат поотделно по всяко от правоотношенията или за всяко от основанията. Ако към датата, от която се иска изплащане на обезщетение по чл. 50а от КСО, лицето е осигурено за общо заболяване и майчинство по две или повече правоотношения или основания за осигуряване и иска изплащане на обезщетението по всяко от тях, паричното обезщетение по чл.50а е в размер 50 на сто от съответните пропорционални части от обезщетението за бременност и раждане.

За да потвърди оспореното разпореждане, директора на ТП на НОИ-С. град е приел, че е налице правното основание на чл.114 ал.2 т.2 от КСО, така както е посочено и в потвърденото разпореждане.

Съгласно цитираната разпоредба, добросъвестно получените суми за осигурителни плащания не подлежат на възстановяване от осигурените лица с изключение на изрично предвидените случаи, при които възстановяването на сумите е без лихва до изтичането на срока за доброволно изпълнение, като в т. 2 е предвидена и хипотезата, при която след изплащането им са представени нови документи или данни, които имат значение за определяне на правото, размера и срока на изплащане.

В конкретния случай, от административния орган са извършени проверки в регистър на осигурените лица, като няма данни тези проверки да са извършени по-рано от издаване на Разпореждане № РВ-3-21-00900690/31.03.2021г.

Тези проверки и справки, са извършени от ръководителя на контрола по разходите на ДОО именно към датата на издаване на цитираното разпореждане 31.03.2021г. Установяването на данните за изплатените парични обезщетения за бременност и раждане на жалбоподателя за 2017г. и 2018г., не могат да бъдат определени като наличие на основание по чл.114 ал.2 т.2 от КСО, а именно наличие на нови документи или нови данни, които са от значение за определяне на правото на изплатените парични обезщетения на жалбоподателя.

С потвърденото разпореждане, е извършено преизчисляване на изплатените на жалбоподателя парични обезщетения за бременност и раждане за периода 16.11.2017г.-17.08.2018 г. въз основа на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО

По отношение на паричното обезщетение за посочения в оспореното решение период е приложим чл. 54м, ал. 1 от КСО (изм. изцяло, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.), паричните обезщетения се преизчисляват служебно до 30 юни на годината, следваща годината, за която се отнасят, по ред, определен с акта по чл. 54к, въз основа на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 и/или на окончателния осигурителен доход, определен съгласно чл. 6, ал. 9, и внесените окончателни осигурителни вноски. Съгласно ал. 2, т. 2 на същата разпоредба, когато в резултат на преизчисляването по ал. 1 се установи разлика между изплатения и дължимия размер на обезщетението, изплатеното в по-висок от дължимия размер се възстановява от лицето, освен когато е в резултат на неправилно подадени данни за изплащане на паричното обезщетение и/или удостоверяване на осигурителен стаж и доход от осигурителя.

Тълкуването на цитираната разпоредба налага извода, че служебното преизчисляване на паричните обезщетения се отнася за годината, предхождаща извършването на преизчислението. В конкретния случай, това преизчисление е извършено едва с разпореждането от 31.03.2021г. и то за период от 16.11.2017-17.08.2018г., поради което не би могло да се приеме, че установяването на данните за осигурителния доход на жалбоподателя за процесния период, представляват нови документи и данни по смисъла на чл.112 ал.2 т.2 от КСО. Наличието на тези данни би следвало да бъде установено и съобразено от административния орган в съответствие с разпоредбата на чл.54м ал.1 от КСО и спазвайки посочения в същата срок.

В оспореното решение на Директора на ТП на НОИ –С. –град не са посочени, кои са тези установени нови данни или нови документи, които са послужили като основание да бъде издадено оспореното от жалбоподателя разпореждане. Позоваването на извършената проверка в [фирма], приключила с констативен протокол № КП-5-21-01013575/08.10.2021г. е неоснователно, доколкото проверката е възложена няколко месеца след издаване на цитираното разпореждане, а именно със Заповед № ЗР-5-21-01009338/30.09.2021г. на Ръководителя на ТП на НОИ –С. –град и резултатите от същата не биха могли да имат отношение към вече издадения административен акт - Разпореждане № РВ-3-21-00900690/31.03.2021г. Приложената от ответника в административната преписка, персонална справка от НОИ за жалбоподателя Р. Я. е разпечатана на 29.09.2021г., т.е. след издаване на разпореждането от 31.03.2021г.

Видно от съдържанието на разпореждането, същото е издадено на основание чл. 114, ал. 2, т. 2 от КСО, като с него са установени добросъвестно получени парични обезщетения – недължимо заплатено парично обезщетение в размер на 3178,31 лева.

Въз основа на тази констатация, административният орган е извършил прихващане – „удържани са суми в общ размер на 1202,39 лева от изискуеми вземания на жалбоподателя по конкретно посочени болнични листове и на основание чл.53 от КСО /както е посочено в мотивите на разпореждането/, за което липсва нарочен административен акт. Правомощието на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, или на друго длъжностно лице, определено от ръководителя на поделението, да разпорежи прихващане с изискуемото вземане на осигурения от ДОО, възниква само при наличие на дължима сума по влязло в сила разпореждане.

Материалноправните изисквания за законност на принудителното изпълнение по чл. 114, ал. 5 от КСО чрез прихващане от изискуеми вземания на осигурения от ДОО

обхващат съществуването на законосъобразно задължение от осигурително плащане, което подлежи на изпълнение.

За разлика обаче от останалите публични държавни вземания, които се установяват по реда на ДОПК, вземанията за незаконосъобразно извършени осигурителни разходи се установяват по реда на КСО с разпореждане на компетентното длъжностно лице в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт. В случая надлежно разпореждане за извършено прихващане липсва, което свидетелства за допуснати груби нарушения на административнопроизводствените правила, още повече че се касае за добросъвестно получени суми от жалбоподателя, които по правилата на чл.114 ал.2 от КСО не подлежат на възстановяване, с изключение на точно определени случаи.

В преобладаващата съдебна практика прихващането на основание чл. 114, ал. 5 от КСО по правното си основание се възприема като способ за принудително изпълнение, тъй като само осигурителният орган има право с едностранно волеизявление да удовлетвори вземането си. Длъжникът не може да компенсира с едностранно волеизявление свое публично задължение към ДОО с насрещното си частно вземане от ДОО. Специалната разпоредба на чл. 114а, ал. 1 от КСО допуска налагането на запори по реда на ГПК и ДОПК и извършването на други удържки (в случая за прихващане) върху паричните обезщетения и помощите, изплащани по КСО, когато се изпълняват задължения към ДОО и задължения за издръжка. В този случай е неприложима общата забрана по чл. 213, ал. 2, т. 1 от ДОПК за принудително изпълнение върху обезщетенията по социално осигуряване, включително безработица, която е относима към случаите на събиране на други публични държавни и общински вземания по реда на ДОПК. Този подход на законодателя е целенасочен и личи и от изричната законодателна промяна на чл. 114 и чл. 114а от КСО – действащо право при издаване на разпореждането за прихващане. В този смисъл, ВАС VI о., се е произнесъл с решение № 789 от 18.01.2019 г. по адм. д. № 10603/2017 г., с решение № 7092 от 14.06.2016 г. по адм. дело № 10944/2015 г., решение № 4328 от 28.03.2014 г. по адм. дело № 15601/2013 г., решение № 1319 от 25.01.2012 г. по адм. дело № 10675/2011 г., решение № 355 от 13.01.2014 г. по адм. дело № 13758/2013 г., решение № 2202 от 26.02.2015 г. по адм. дело № 14966/2014 г., решение № 2743 от 07.03.2017 г. по адм. дело 2903/2016 г., решение № 8617 от 14.06.2013 г. по адм. дело № 1433/2013 г.

В конкретния случай, липсва надлежен акт за извършено прихващане, респективно жалбоподателя не е надлежно уведомен за същото, а узнава едва след издаване на Разпореждане № РВ-3-21-009000690/31.03.2021г. и връчването му на 10.09.2021г. лично на Р. Я. в сградата на НОИ след нейно нарочно писмено заявление.

В тази връзка изложените в жалбата и в писмените бележки доводи на Р. Я., че липсва надлежно разпореждане за извършване на прихващане / посочено в мотивите на разпореждането като „удържани от изискуеми вземания на

жалбоподателя по болнични листове/ са основателни и намират опора в установената съдебна практика на ВАС.

Позовавайки се на разпоредбите на чл.50а от КСО и чл.31 ал.4 и чл.42 от НПОПДОО, административният орган е направил извод, че е налице получено от жалбоподателката обезщетение в по-голям от полагащия ѝ се размер. Този извод е правилен, но наличието на този факт, не би могло да се подведе под нормата на чл.114 ал.2 т.2 от КСО.

Единственото правно основание, въз основа на което би могло да се направи преизчисление на полученото добросъвестно парично обезщетение е нормата на чл.54м ал.1 от КСО

Нормата на чл. 54м, ал. 1 от КСО е императивна, поради което не са допустими изключения от установеното с нея изискване, преизчисляването на изплатените парични обезщетения за временна неработоспособност да бъде извършено до 30.06 на годината, следваща годината, за която се отнасят. Размерът на обезщетенията за 2017г. е следвало да бъде преизчислен до 30.06.2018г., а размерът на обезщетенията за 2018г. е следвало да бъде преизчислен до 30.06.2019 г. Издаденото разпореждане е от 31.03.2021 г., т. е след изтичане на срока и за двете посочени години.

С оглед на всичко изложено процесното решение, както и потвърденото с него разпореждане, са незаконосъобразни и следва да бъдат отменени.

Във връзка с извършеното незаконосъобразно прихващане без надлежен административен акт и във връзка с искания на жалбоподателя за изплащане на дължими вземания по издадени болнични листове с № Е., болничен лист № Е., болничен лист №Е./ приложени по делото/ и на основание чл.173 ал.2 от АПК административната преписка следва да бъде върната на Ръководителя на контрола по разходите на ДОО в ТП на НОИ –С. –град, за произнасяне за дължимото парично обезщетение по болничните листове.

При този изход на спора на жалбоподателя се дължат разноски на основание чл. 143, ал. 1 от АПК , като такива не са заявени, поради което съдът не дължи произнасяне.

Така мотивиран и на основание чл. 172, ал. 2 от АПК Административен съд София-град, III отделение, 61 състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ по жалба на Р. К. Я. ЕГН [ЕГН] с постоянен адрес – [населено място], [улица], ет.3, ап.7 Решение № 1040-21-1059/14.10.2021г., на Директора на ТП на НОИ С. –град, с което е оставена без уважение жалба вх.№ 1012-21-1447 от 24.09.2021г. на Р. К. Я. и е потвърдено Разпореждане № РВ-3-21-00900690 от 31.03.2021г. на длъжностно лице по реда на чл.114 ал.3 от КСО за възстановяване на добросъвестно получено парично обезщетение за бременност и раждане за периода от 16.11.2017г. до 17.08.2018г. в размер на 1975,92 лева.

ОТМЕНЯ Разпореждане № РВ-3-21-00900690 от 31.03.2021г. на Ръководителя на контрола по разходите на ДОО в ТП на НОИ –С. за възстановяване на добросъвестно получено парично обезщетение за бременност и раждане за периода от 16.11.2017г. до 17.08.2018г. в размер на 1975,92 лева.

ВРЪЩА преписката на Ръководителя на контрола по разходите на ДОО в ТП на НОИ –С. за произнасяне за изплащане на парично обезщетение по искане на жалбоподателя Р. К. Я. по болнични листове № Е., №Е. и болничен лист №Е..

Решението може да се обжалва с касационна жалба чрез АССГ пред Върховния административен съд на Република България в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: